

Královská tisková technika s novým postupem

Název emise: Tradice české známkové tvorby -
Ocelotisk z ploché desky

Den vydání: 20. ledna 2022

Hodnota: B (ke dni vydání 19 Kč); č. 1148

Rozměr známkového obrazu: 19 x 23 mm

Výtvarný návrh: Milan Bauer

Rytec předlohy známky: Miloš Ondráček

Druh tisku: OTp z leptané desky; **Papír:** fl-an-OF

Tisk: Hradištko, sro.

Tisková forma: PL 10 + SL 8+2 K

Náklad: PL 10: 150 tis. (= 15 tis PL),

SL 8+2: 80 tis. (= 10 tis. sešitkových listů)

Rytec FDC: Miloš Ondráček

FDC: OTp; **Tisk:** Hradištko, sro.; **Náklad:** 2.600

Označení v titulku se samozřejmě vztahuje k ocelotisku z ploché desky, což je technika, kterou se oprávněně ve světě chlubíme a která má v naší známkové tvorbě bezmála stoletou tradici. Ta nebyla přerušena ani po ukončení výroby známek v holešovické Poštovní tiskárně cenin, protože ji používá i Tiskárna Hradištko, nový výhradní dodavatel známek České republiky.

Používá k tomu stejné strojové vybavení jako kdysi PTC, které od ní do Hradištká postupně nakoupili (a přezvali i některé zkušební tiskaře). Pozorným sběratelům však jistě neušlo, že v Hradištku tištěné ocelotiskové známky jsou vždy jen součástí aršíků, kde je příslušná známka obsažena jen jednou. Důvod je jednoduchý - tisk probíhá z původní rytecké destičky. V minulosti tomu však bylo jinak. Ze zakalené rytecké destičky byla moletováním zhotovena tisková deska o více stejných polích, a tak vznikly aršíky o dvou stejných známkách (Vyšehrad 1998), malé PL o čtyřech stejných známkách (například více než půl století vycházející Umění) a samozřejmě i 8-, 10- a 12-bloky. Moletování, tradiční a donedávna neodmyslitelná součást výroby známek, však s sebou nese nemalou ekologickou zátěž, a tak jej v Hradištku zatím nemohou provádět. Místo toho zvolili ekologicky výrazně šetrnější postup, kdy prohloubená místa v tiskové desce vznikají procesem leptání. Díky němu mohou vznikat ploché desky o více stejných známkách, z nichž se pak tiskne na tiskových listech Waite a Heim. Této technice - ocelotisku z ploché desky - a prvním ze jmenovaných strojů je věnována nová emise. Jde o první vlašťovku popsaného postupu, a my tak máme možnost výsledek srovnat se staršími známkami, při jejichž přípravě bylo použito moletování (když jsem připravoval tento článek, měl jsem k dispozici jen skeny nové emise, sám jsem tedy zvědav, zda a jak se bude lišit tisk provedený z „vrypů“ vzniklých v desce vyleptáním od otisků skutečných vrypů provedených rytcem a poté transponovaných moletováním - rozdíl to nepochybně bude, už proto, že výsledek ruční práce má jinou podobu než výsledek vzniklý „mechanicky“, přesněji řečeno chemicky).

Abychom si nový postup dovedli lépe představit, popíšeme jeho jednotlivé kroky. Na počátku je rytecká

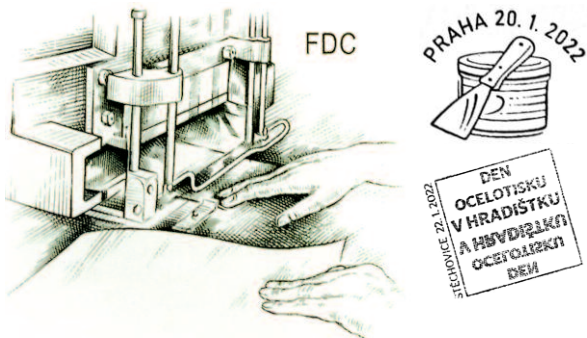
rozkresba a z ní vycházející rytina (až potud tedy postup stejný jako v minulosti). Rytecká destička je pak otištěna a otisk naskenován, v grafickém programu upraven a rozmnožen na potřebný počet kusů, ty namontovány do podoby přepážkového nebo sešitkového listu a poté společně vyleptány do ploché tiskové desky. Z té se pak tiskne stejně, jako to bylo u desek moletovaných. V našem případě se na desce nacházely společně PL a SL (a aby bylo docíleno plánovaného nákladu, byla třetina vytištěných SL skartována, což bylo výrazně levnější, než tisknout ze dvou samostatných desek).

Obě úpravy se liší i tím, jak je provedena jejich perforace. PL má prozoubkované všechny 4 okraje listu, SL jen okraj pravý. V důsledku toho lze rozeznat zda známka pochází z PL nebo SL, pokud má příslušný okraj.

Postup výroby nové emise byl tedy do jisté míry experimentální. Tiskárna při něm zkusila obě metody - moletování (proto byla zhotovena rytina, ale ekologicky šetrnějšími postupy se moletovat zatím nezdařilo tak, aby to odpovídalo požadovaným standardům tisku), a leptání. Pokud by se tiskárně v budoucnu podařilo dotáhnout moletování do potřebné jakosti, aniž by to zatěžovalo nad povolenou míru životní prostředí, pokračoval by tisk známek „z plochy“ standardním způsobem. A do té doby, pokud bude používáno leptání, nebude třeba vždy zhotovovat rytinu - za výchozí materiál poslouží rytecká rozkresba (a pokud rytina zhotovena bude, může být použita pro tisk PT, PTR, PTM, PTV a dalších materiálů pošty).

Je skvělé, že se Česká pošta ve známkové tvorbě snaží udržet světově ojedinělou techniku ocelotisku z plochých desek (stejně jako pošta slovenská), a že Tiskárna Hradištko vychází této snaze úspěšně vstříc.

Pošta i tiskárna přitom chtějí zájemcům tuto novou emisi a tuto tiskovou techniku přiblížit. Na sobotu 22. ledna 2022 společně připravily **Den ocelotisku v Tiskárně Hradištko**, který od 9 do 15 hodin můžete navštívit i Vy! V tiskárně bude otevřena příležitostná poštovní přepážka nabízející novou emisi a vybavená příležitostným razítkem. Akce bude probíhat za plného provozu podniku (tedy vlastně o „pracovní sobotě“, jak si je pamatujeme z dávných dob), a pokud to technické okolnosti dovolí, návštěvníci si budou moci prohlédnout tiskový lis Waite vyobrazený na nové známce - a třeba se u něj i vyfotografovat.

Hradištko leží poblíž známého letoviska Štěchovice a z Prahy se sem lze snadno dostat autem nebo příměstským autobusem č. 338, který vyjíždí ze Smíchovského nádraží (jízdní řád naleznete např. na www.t.idos.idnes.cz, vystoupíte pak na stanici Hradištko - Na rybníčku, odkud je to k tiskárně jen pár kroků).

Už jsme zmínili, že na nové známce je vyobrazen tiskový lis značky Waite. Poštovní známky jsou na něm tištěny už po desítky let, a díky robustní konstrukci a jednoduché obsluze (papír se do něj vkládá ručně), věříme, že bude stejnému účelu dobře sloužit ještě dlouho.

Zmíněné ruční vkládání papíru do stroje přibližuje vyobrazení na obálce dne vydání.

V razítku je plechovka s tiskovou barvou a špachtle, kterou je barva přemísťována do stroje. Je škoda, že jako domicil musela být zvolena Praha - v Hradištku ale není pošta, ta se nachází až v sousedních Štěchovicích, a tak je uvedena alespoň v domicilu razítka, které bude 22. ledna používat příležitostná přepážka.

Více informací o emisi a chystané akci naleznete na webových stránkách České pošty - www.cpost.cz.

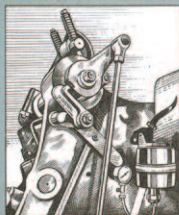
PS: Nezapomeňte si vzít respirátor!

FB

Malý přepážkový list - PL

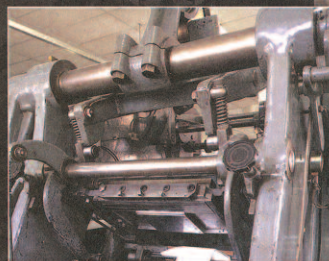
Sešitkový list - SL

Společnost WAITE & SAVILLE byla založena ve Falcon Works, Olley v roce 1892 Fredem Waitem a Jasonem Savillem. Jejich prvním postaveným strojem byl balicí stroj na noviny. Ocelotiskové stroje WAITE & SAVILLE jsou už několik desítek let používány pro své relativně nízké tiskové náklady na výrobu československých, českých a slovenských poštovních známek ocelotiskem z ploché desky. Archy známek se do stroje nakládají ručně listovou stranou vzhůru a umísťují se na horizontální desku podle nastavené stovčičky. Vlastní tisk probíhá neobyčejně hlodce a kvalitně. Je ovládan vočkovou hřídelí, která působí na mechanismus dvojitých vzpěrných pák. Tím je dosaženo velké razící síly. V tiskovém stroji se uchycená destička navoluje namíchaným odátinem speciální ocelotiskové barvy. Výrobní proces postupuje od tisku plošných lánů přímou barvou po závěrečný tisk černé konturní kresběné desky. Ceniny, vytištěné na těchto strojích, sklízí na světových soutěžích právnem nejvyšší ocenění. Na tradici výroby poštovních známek ve společnosti PTC Praha a.s. v posledních letech úspěšně navázala společnost Tiskárna Hradištko s.r.o.

Vydala Česká pošta, s.p., v nákladu 10 000 kusů sešitků. Obsahuje 8 písmenových známek se symbolem B.

TRADICE
ČESKÉ
ZNÁMKOVÉ
TVORBY

OCELOTISK Z PLOCHÉ DESKY